

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*] SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 29. maijā¹

Lieta C-140/12

Peter Brey
pret
Pensionsversicherungsanstalt

(Oberster Gerichtshof (Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Savienības pilsonība — Personu brīva pārvietošanās — Direktīvas 2004/38/EK 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts — Tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem — Personas, kas pārtraukušas savu profesionālo darbību — Uzturēšanās nosacījumi — Speciāla, no iemaksām neatkarīga naudas pabalsta piemērošana (“Ausgleichszulage”) — “Sociālās palīdzības” jēdziens

1. Ideja par to, ka Savienības pilsonis varētu teikt “*civis europeus sum*” un atsaukties uz šo statusu, lai aizstāvētos pret grūtībām citās dalībvalstīs, pirmoreiz lieliski tika izteikta pirms 20 gadiem². Konkrētā lieta izraisa jautājumu, vai uz šo statusu šodien var paļauties, pamatojoties uz mūsdienu dzīves ekonomiskajām grūtībām.
2. Šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegusi *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija), kurai pēdējā instancē jālemj par P. Breja [*P. Brey*] tiesībām uz Austrijas tiesību aktos noteikto “kompensējošo piemaksu” (*Ausgleichszulage*, turpmāk tekstā – “kompensējošā piemaksa”), kuru viņam atteica *Pensionsversicherungsanstalt* (Pensiju Apdrošināšanas iestāde). It īpaši iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai kompensējošā piemaksa ir sociālā palīdzība Direktīvas 2004/38/EK (turpmāk tekstā – “Direktīva”)³ 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē.
3. Lai gan strīds ir par sociālajām tiesībām, patiesībā pamata jautājums ir, vai P. Brejs likumīgi dzīvo Austrijā, kas ir Austrijas likuma prasība, lai saņemtu kompensējošo piemaksu. Acīmredzot Austrijas valdība ir norūpējusies par pieaugošo neaktīvo Savienības pilsoņu migrantu skaitu, kuri iekārtojas uz dzīvi Austrijā un lūdz kompensējošo piemaksu⁴. Tiesa⁵ kompensējošo piemaksu jau ir analizējusi saistībā ar Regulu (EEK) Nr. 1408/71⁶. Šobrīd iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai kompensējošā piemaksa ietilpst Direktīvā lietotās “sociālās palīdzības” jēdzienā.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Ģenerāldvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] 1992. gada 9. decembra secinājumi lietā C-168/91 *Konstantinidis* (1993. gada 30. marta spriedums, *Recueil*, I-1191. lpp., 46. punkts).

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Eiropas Savienības pilsoņu un to ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.).

4 — Attiecībā uz personām, kuras saņem gan ārvalsts pensiju, gan kompensējošo pabalstu, Austrijas valdība norāda uz pieaugumu no 498 2009. gada 1. ceturksni uz 764 2011. gada 1. ceturksni un 940 2012. gada 1. ceturksni.

5 — 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-160/02 *Skalka* (*Recueil*, I-5613. lpp.).

6 — Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.), ar grozījumiem.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – ES tiesību akti

1) Direktīva 2004/38

4. Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir piešķirtas tiesības uzturēties citā dalībvalstī ilgāk nekā trīs mēnešus personām, kuras nav darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas vai studenti, ar nosacījumu, cita starpā, ka viņiem ir “pietiekami līdzekļi sev un saviem ģimenes locekļiem, lai izvairītos no tā, ka viņi kļūst par sociālās palīdzības un veselības apdrošināšanas sistēmas slogu uzņēmējā dalībvalstī uzturēšanās laikā”.

5. Direktīvas 8. panta 4. punktā dalībvalstīm nav ļauts noteikt fiksētu summu, ko varētu uzskatīt par “pietiekamiem līdzekļiem” 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē, tā vietā uzliekot pienākumu ņemt vērā konkrētās personas situāciju.

6. Par uzturēšanās tiesību saglabāšanu Direktīvas 14. panta 2. punktā cita starpā noteikts, ka Savienības pilsoņi var turpināt uzturēties uzņēmējā dalībvalstī, ja tie atbilst 7. panta nosacījumiem. Ja ir pamatotas šaubas par to, vai Savienības pilsonis atbilst šiem nosacījumiem, dalībvalsts drīkst izlases veidā pārbaudīt, vai nosacījumi ir izpildīti. Visbeidzot, atbilstoši 14. panta 3. punktam izraidīšana nevar būt automātiskas sekas tam, ka persona vērsusies uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmā.

2) Regula Nr. 883/2004

7. Atbilstoši Regulas Nr. 883/2004⁷ (turpmāk tekstā – “Regula”) preambulas pirmajam apsvērumam valstu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācijas noteikumi ietilpst personu pārvietošanās brīvībā. Tomēr ceturtajā apsvērumā pasvītota nepieciešamība ievērot valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktiem piemītošās īpatnības un izstrādāt vienīgi koordinēšanas sistēmu. 3. panta 5. punkta a) apakšpunkta nozīmē sociālā palīdzība ir izslēgta no Regulas piemērošanas jomas.

8. Tomēr atbilstoši 3. panta 3. punktam Regula ir piemērojama speciālajiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, kas atbilst 70. pantā uzskaitītajiem kritērijiem. Kā norādīts 70. panta 1. punktā, tas tā ir tāpēc, ka šādiem pabalstiem piemīt gan sociālā nodrošinājuma, gan sociālās palīdzības pazīmes.

9. Regulas 70. panta 2. punktā uzskaitītas labumu materiāltiesiskās pazīmes, lai to varētu saukt par no iemaksām neatkarīgu naudas pabalstu⁸. Atbilstoši likumam saskaņā ar 70. panta 3. punktu atsevišķas Regulas normas – tai skaitā 7. pantā paredzētā atteikšanās no uzturēšanās – nav piemērojamas šādiem pabalstiem. Patiešām, 70. panta 4. punktā precizēts, ka tie sniedzami vienīgi dalībvalstī, kurā attiecīgā persona uzturas, atbilstoši tās tiesību aktiem un par dzīvesvietas iestādes līdzekļiem.

7 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulu (EK) Nr. 988/2009 (OV L 248, 43. lpp.), Komisijas 2010. gada 9. decembra Regulu (ES) Nr. 1244/2010 (OV L 338, 35. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Regulu (ES) Nr. 465/2012 (OV L 149, 4. lpp.).

8 — Īsumā, šādam pabalstam jābūt atbalstošam attiecībā pret vienu no 3. panta 1. punktā minētajiem riskiem. Tam jānodrošina saņēmējs ar pamata ienākumiem, kura apmērs nosakāms, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts ekonomisko un sociālo situāciju. Tas arī finansējams, izmantojot vispārējos nodokļus, nevis saņēmēja iemaksas. Visbeidzot, tam jābūt uzskaitītam Regulas X pielikumā, kas patiešām ir kompensējošas piemaksas gadījums.

10. Ar Regulas 90. panta 1. punktu Regula Nr. 1408/71 tika atcelta no Regulas piemērošanas dienas (2010. gada 1. maijs), ievērojot vairākus pārejas noteikumus. Attiecībā uz Regulu sociālā palīdzība, pamatojoties uz 4. panta 4. punktu, tika izslēgta no Regulas Nr. 1408/71 piemērošanas jomas. Turklāt Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punktā un 10.a pantā, tāpat kā tās IIa pielikumā, bija augstākminētajām normām līdzīgas normas, kas tika iekļautas ar Regulu (EEK) Nr. 1247/92⁹.

B – Valsts tiesību akti

1) Austrijas *Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz*

11. *Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz* (turpmāk tekstā – “NAG”) [Likums par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām] ir regulēta likumīga iecelšana Austrijā. NAG 51. panta 1. punkta 2. apakšpunktā ir noteikts, ka, pamatojoties uz Direktīvu, Eiropas Ekonomikas zonas (turpmāk tekstā – “EEZ”) ekonomiski neaktīvie pilsoņi ir tiesīgi uzturēties ilgāk par trim mēnešiem, ja tiem cita starpā ir pietiekami līdzekļi, lai uzturētu sevi un savus ģimenes locekļus, lai uzturēšanās laikā tie nebūtu spiesti saņemt sociālās palīdzības labumus vai kompensējošās piemaksas.

12. Atbilstoši NAG 53. pantam, ja EEZ pilsoņi, kuriem ir ES tiesībās noteiktās uzturēšanās tiesības, vēlas uzturēties Austrijā ilgāk par trim mēnešiem, viņiem četru mēnešu laikā pēc iecelšanas jāpaziņo attiecīgajai iestādei, kurai, ja attiecīgie nosacījumi ir izpildīti, pēc pieprasījuma jāizsniedz reģistrācijas apliecība. Ekonomiski neaktīvajām personām ir jāiesniedz pierādījums par pietiekamiem iztikas līdzekļiem.

13. Iesniedzējtiesa un Austrijas valdība paskaidro, ka NAG 51. panta 1. punkta esošā redakcija izriet no grozījumiem, kas NAG izdarīti ar 2011. gada Budžeta likumu, ar kuru tika pievienota likumīga uzturēšanās prasība, kas stājās spēkā no 2011. gada 1. janvāra¹⁰. Atbilstoši iesniedzējtiesas viedoklim grozījumu mērķis bija nepieļaut situācijas, kad neaktīvie Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi varētu Austrijas budžetam radīt nesamērīgu slogu.

2) Austrijas *Allgemeines Sozialversicherungsgesetz*

14. *Allgemeines Sozialversicherungsgesetz* (turpmāk tekstā – “ASVG”)¹¹ [Federālā likuma par vispārējo sociālo nodrošinājumu] 292. panta 1. punktā noteikts, ka pensionāriem ir tiesības uz kompensējošo piemaksu pie pensijām, ja pensija un papildus tam neto ienākumi no citiem avotiem ir zemāki par noteikto iztikas minimuma sliekšni. Kopš iepriekš 13. punktā minētā Budžeta likuma pieņemšanas šādas tiesības ir pakļautas nosacījumam par pastāvīgu un likumīgu uzturēšanos Austrijā.

II – Fakti, tiesvedība un uzdotais jautājums

15. P. Brejs ir Vācijas pilsonis. Viņš un viņa sieva, kura arī ir Vācijas pilsoņe, pārcēlās uz Austriju 2011. gada martā, vēloties tur apmesties uz pastāvīgu dzīvi.

16. Saskaņā ar NAG *Bezirkshauptmannschaft Deutschlandsberg* (Doičlandsbergas pirmā līmeņa administratīvā iestāde) 2011. gada 22. martā izdeva P. Brejam un viņa sievai EEZ pilsoņu reģistrācijas apliecību.

9 — Padomes 1992. gada 30. aprīļa Regula (EEK) Nr. 1247/92, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 136, 1. lpp.).

10 — BGBl. I, Nr. 111/2010.

11 — 1955. gada 9. septembra likums, BGBl. Nr. 189/1955, ar grozījumiem.

17. Atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu laikā, kad P. Brejs ieeļoja Austrijā, viņš saņēma divu dažādu veidu ienākumus no avotiem Vācijā: invaliditātes pensiju EUR 864,74 mēnesī pirms nodokļu nomaksas un aprūpes pabalstu EUR 225 mēnesī. Viņam nav nedz citu ienākumu, nedz īpašumu. Kamēr pāris dzīvoja Vācijā, viņa sieva saņēma pamata pabalstu, kas beidzās 2011. gada 1. aprīlī tāpēc, ka pāris bija pārcēlies uz Austriju. P. Brejs un viņa sieva katru mēnesi maksā īres maksu EUR 532,29 par savu dzīvokli Austrijā.

18. Ar 2011. gada 2. marta lēmumu *Pensionsversicherungsanstalt* noraidīja P. Breja lūgumu izmaksāt kompensējošo piemaksu EUR 326,82 mēnesī, pamatojoties uz to, ka viņam nav pietiekamu iztikas līdzekļu un tāpēc viņš nevar likumīgi uzturēties.

19. P. Brejs apstrīdēja šo lēmumu *Landesgericht für Zivilrechtssachen* [Federālās zemes civillietu tiesa] (Grāca), kura ar 2011. gada 17. maija spriedumu nosprieda pretēji *Pensionsversicherungsanstalt*. Sekoja apelācijas sūdzība *Oberlandesgericht* [Federālās zemes augstākā tiesa] (Grāca), kura būtībā atstāja spēkā pirmās instances spriedumu. *Pensionsversicherungsanstalt* iesniedza jaunu pārsūdzību par tiesību jautājumiem iesniedzējtiesā, kas nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu jautājumu:

“Vai kompensējošā piemaksa ir uzskatāma par “sociālās palīdzības” pabalstu [Direktīvas] 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē?”

20. Rakstveida apsvērumus iesniedza P. Brejs, Vācijas, Grieķijas, Īrijas, Nīderlandes, Austrijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Komisija. 2013. gada 7. martā mutvārdu paskaidrojumus sniedza Vācijas, Īrijas, Nīderlandes, Austrijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes valdības un Komisija.

III – Iesniedzējtiesas un lietas dalībnieku Tiesā apsvērumi

21. *Oberster Gerichtshof* apspriešanai Tiesā iesniedz divas hipotēzes. Saskaņā ar pirmo pieeju Direktīva un Regula ir interpretējamas saskanīgi un vienveidīgi. Tāpēc Regulā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziens esot pilnībā attiecināms uz Direktīvu. Šajā ziņā Regulā no piemērošanas jomas izslēgta sociālā palīdzība, tomēr tās 3. panta 3. punktā reglamentēti speciāli, no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti, neraugoties uz to, ka šādi pabalsti nav pārnesami. Tā kā spriedumā lietā *Skalka* ticis noteikts, ka kompensējošās piemaksas ir speciāls, no iemaksām neatkarīgs pabalsts, tas nozīmējot, ka šāda piemaksa nav sociālā palīdzība Regulas izpratnē un attiecīgi tāpat nevarot nozīmēt sociālo palīdzību atbilstoši Direktīvai. Šim viedoklim piekrīt P. Brejs un Komisija.

22. Saskaņā ar otro pieeju Direktīvā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziens ir saistīts ar šīs direktīvas konkrēto mērķi un tāpēc tam jābūt atšķirīgam no Regulā lietotās “sociālās palīdzības” jēdziena. Tiek apgalvots, ka šī pieeja esot saderīgāka ar Direktīvas 2003/109/EK (turpmāk tekstā – “Ilgtermiņa uzturēšanās direktīva”)¹² preambulas 13. apsvērumu. Attiecīgi Direktīvā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziens aptverot pamata labklājību, ko dalībvalsts nodrošina no vispārējiem nodokļu ieņēmumiem neatkarīgi no juridisko tiesību vai konkrēto risku esamības. Kā uzskata *Pensionsversicherungsanstalt*, kas piekrīt šim uzskatam, kompensējošā piemaksa tiek piešķirta, pamatojoties uz patieso nepieciešamību, un tā netiek finansēta no iemaksām, bet no valsts budžeta līdzekļiem. Tāpēc, kā noteikts Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā, tā ietilpst “sociālās palīdzības” jēdzienā. Šo pieeju ir pieņēmis Austrijas likumdevējs.

23. Visas valdības, kas lietā iesniegušas apsvērumus, būtībā pievienojas šai otrajai pieejai.

12 — Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 11. maija Direktīvu 2011/51/ES (OV L 132, 1. lpp.).

IV – Analīze

A – Prejudiciālā jautājuma apjoms

24. Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa lūdz padomu, vai tāds speciālais, no iemaksām neatkarīgais naudas pabalsts kā kompensējošā piemaksa ir “sociālā palīdzība” Direktīvas izpratnē. Iesniedzējtiesa izskaidro, ka Tiesa jau ir raksturojusi kompensējošo piemaksu kā speciālu, no iemaksām neatkarīgu naudas pabalstu atbilstoši Regulai Nr. 1408/71. Tāpēc tā lūdz tālāk izskaidrot Direktīvā lietoto “sociālās palīdzības” jēdzienu un tās saikni ar šo jēdzienu, kas lietots citos tiesību aktos, galvenokārt Regulā.

25. Vairāki lietas dalībnieki Tiesā neaprobežo savas piezīmes tikai ar šo jautājumu. Kopumā to apsvērumos tiek aplūkoti divi citi jautājumi: (i) vai likumīgas uzturēšanās prasība kā priekšnosacījums tiesībām uz kompensējošo piemaksu ir saderīgs ne tikai ar Regulu, bet arī ar Direktīvu un (ii) vai persona P. Breja situācijā atbilst Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajām prasībām par pietiekamiem iztikas līdzekļiem.

26. Rakstveida apsvērumos Komisija norāda, ka Austrijas tiesību akti nav saderīgi ne ar Direktīvu, ne Regulu. Komisija aicina Tiesu pārformulēt jautājumu un lemt par to, vai ES tiesības, īpaši Direktīva, dod tiesības atteikt personai P. Breja situācijā kompensējošās piemaksas maksājumu.

27. Tomēr šajā stadijā, ņemot vērā, ka strīds attiecas uz sociālajām tiesībām, vienīgais jautājums, par ko iesniedzējtiesai ir jālemj, ir tas, vai P. Brejam izmaksājams pabalsts. No jautājuma redakcijas ir saprotams, ka iesniedzējtiesa vēlas zināt tikai to, vai kompensējošo piemaksu var uzskatīt par “sociālo palīdzību” Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē. Tā kā tā nav Tiesai uzdevusi nekādus citus jautājumus, piemēram, par uzturēšanās prasības tiesiskumu, tad nav jāapsver argumenti par citiem jautājumiem, kurus izvirzījusi Komisija un vairākas dalībvalstis, kuras iesniegušas apsvērumus¹³.

28. Tā paša iemesla dēļ es noraidītu Nīderlandes valdības izteikto priekšlikumu, ka Tiesai papildus jālemj par to, vai ekonomiski neaktīvām personām, kas neatbilst Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta prasībām, tomēr ir tiesības saņemt pabalstu uzņemošajā dalībvalstī. Patiešām, atbilstoši LESD 267. pantam tikai valsts tiesa, kura iztiesā prāvu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu pieņemt nolēmumu, un cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi¹⁴.

29. Katrā ziņā jautājums par to, vai Savienības pilsonis P. Breja situācijā atbilst prasībai par pietiekamiem iztikas līdzekļiem, nozīmē, ka kompensējošā piemaksa Direktīvas kontekstā aplūkojama kā “sociālā palīdzība”. Šis vērtējums ir nošķirams no jautājuma par uzturēšanās tiesībām, kas nav pamatlietas jautājums. Protams, iesniedzējtiesa par šo tēmu saskaņā ar LESD 267. panta 3. punktu katrā ziņā drīkst iesniegt vēl kādu jautājumu.

30. Tomēr man ir zināms, ka šis tiesvedības iznākums var ietekmēt P. Breja tiesības uzturēties Austrijā. Attiecīgi, ja Tiesa nolemtu analizēt jautājumus, kas pārsniedz uzdotā jautājuma formulējumu, es par šo jautājumu ietveršu papildu apsvērumus šo secinājumu beigu daļā.

13 — Skat. 2007. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-265/05 *Perez Naranjo* (Krājums, I-347. lpp., 60. punkts).

14 — Skat. cita starpā 2008. gada 4. decembra spriedumu lietā C-221/07 *Zablocka-Weyhermüller* (Krājums, I-9029. lpp., 20. punkts) un 2010. gada 21. janvāra spriedumu lietā C-311/08 *SGI* (Krājums, I-487. lpp., 22. punkts un tajā minētā judikatūra). Norādu, ka 2008. gada 18. novembra spriedumā lietā C-158/07 *Förster* (Krājums, I-8507. lpp.) Tiesa – pretēji ģenerāladvokāta J. Mazaka [*J. Mazák*] secinājumiem (skat. viņa secinājumu 61. un 76.–90. punktu) – neievēroja Komisijas ieteikumus analizēt jautājumu, vai Ž. Forstere ir saglabājusi savu nodarbinātās statusu saskaņā ar citu tiesību aktu. Tā vietā Tiesa sniedza savu atbildi par prejudiciālā jautājuma apjomu.

B – Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā izmantotais “sociālās palīdzības” jēdziens

1) Ievada apsvērumi

31. Direktīvā nav definēts jēdziens “sociālā palīdzība”. Šis jēdziens ir jāinterpretē Tiesai.

32. Komisija un P. Brejs norāda ne tikai uz Direktīvu, bet arī uz Regulu. Atbilstoši viņu viedoklim neviens no pabalstiem, kas ietilpst Regulas tvērumā – neatkarīgi no veida, formas vai kārtības, kādā tie regulēti, – nevar ietvert sociālo palīdzību.

33. No otras puses, vairākas valdības, kuras iesniegušas apsvērumus, būtībā atsaucas uz diviem citiem atvasināto tiesību avotiem, proti, Ilgtermiņa uzturēšanās direktīvu un “Ģimenes atkalapvienošanās direktīvu”¹⁵, norādot, ka “sociālās palīdzības” jēdziens, kāds tas lietots šajās direktīvās, vairāk atgādina Direktīvā lietoto jēdzienu.

34. Vispār ES tiesību jēdzienus vēlams interpretēt vienveidīgi, jo tas rada lielāku tiesisko noteiktību. Tomēr praksē vienveidīga interpretācija ne vienmēr ir iespējama¹⁶. Šajā lietā lietas dalībnieki Tiesā nonāk pie pretējiem secinājumiem par Direktīvā lietoto “sociālās palīdzības” jēdzienu, interpretējot to, ņemot vērā dažādus citus atvasināto tiesību avotus. Ņemot vērā tajos esošās atšķirības, ir skaidrs, ka “sociālās palīdzības” jēdziens, kāds tas lietots visos atšķirīgajos kontekstos, nevar apzīmēt vienu un to pašu jēdzienu. Tātad ir jāizdara izvēle.

2) Direktīvā izmantotā “sociālās palīdzības” jēdziena analīze

35. Direktīvā noteiktas Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā. Tā ir strukturēta tādējādi, lai nošķirtu uzturēšanos, kas ir īsāka par trim mēnešiem, uzturēšanos, kas ilgāka par trim mēnešiem, un pastāvīgo uzturēšanos, kas iegūstama pēc pieciem pastāvīgiem uzturēšanās gadiem.

36. No šīs struktūras izriet dažādi nosacījumi attiecībā uz uzturēšanās tiesībām. It īpaši saskaņā ar Direktīvas 6. pantu visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citā dalībvalstī uz laiku, kas īsāks par trim mēnešiem. Lai uzturētos ilgāk par trim mēnešiem, 7. pantā uzturēšanās nosacījumi padarīti atkarīgi no tā, vai Savienības pilsonis ir ekonomiski aktīvs. Personām, kas nav darba ņēmēji, pašnodarbinātie vai studenti, cita starpā ir jāizpilda iepriekš 4. punktā minētā pietiekamu līdzekļu prasība. Atbilstoši Direktīvas 16. pantam pēc tam, kad iegūtas pastāvīgās uzturēšanās tiesības, ar 7. pantu vairs nav noteiktas uzturēšanās tiesības.

37. Direktīvas analīze atklāj, ka vienā no tās normām – 8. panta 4. punktā – “sociālās palīdzības” jēdziens ir saistīts ar “sociālo nodrošinājumu”. Atbilstoši šai normai, lai summu varētu uzskatīt par “pietiekamiem līdzekļiem” 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē, tā nedrīkst būt lielāka par robežvērtību, līdz kurai uzņēmējas dalībvalsts valstspiederīgie ir tiesīgi saņemt sociālo palīdzību, vai gadījumā, kad šis kritērijs nav piemērojams, – lielāka nekā minimālā sociālā nodrošinājuma pensija, ko maksā uzņēmēja dalībvalsts. Šajā situācijā minimālā sociālā nodrošinājuma pensija tiek lietota sociālās palīdzības vietā kā mēraukla, lai tādējādi noteiktu, vai Savienības pilsonim ir pietiekami līdzekļi. Tāpēc, lai noteiktu, vai konkrētajam Savienības pilsonim ir tiesības uzturēties citā dalībvalstī, zināmā mērā “sociālās palīdzības” un “sociālā nodrošinājuma” jēdzieni pārklājas.

15 — Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīva 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas (OV L 251, 12. lpp.).

16 — Šajā ziņā skat. 1998. gada 12. maija spriedumu lietā C-85/96 *Martinez Sala* (*Recueil*, I-2691. lpp., 31. punkts), 2004. gada 23. marta spriedumu lietā C-138/02 *Collins* (*Recueil*, I-2703. lpp., 32. punkts) un 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-345/09 *van Delft* u.c. (*Krājums*, I-9879. lpp., 88. punkts).

38. Lai arī Direktīvas galvenais mērķis ir vienkāršot un stiprināt visu Savienības pilsoņu tiesības uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību¹⁷, 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta konkrētais mērķis ir nodrošināt, lai personas, kas īsteno savas uzturēšanās tiesības, uzturēšanās sākumposmā nekļūtu par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai¹⁸. Tas norāda, ka ar šo normu ir iecerēts nepieļaut, ka ekonomiski neaktīvie Savienības pilsoņi izmanto uzņēmējas dalībvalsts labklājības sistēmu savas iztikas finansēšanai.

39. Ir noteikts, ka “dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas” jēdzienam saskaņā ar ES tiesībām ir autonoma nozīme¹⁹. Jāatzīmē, ka Tiesa to secināja attiecībā uz citu direktīvu, proti, Ģimenes atkalapvienošanās direktīvu. Tomēr Tiesas lietotais formulējums neliecina, ka tās secinājumi aprobežotos tikai ar šo direktīvu. Turklāt Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā nav atsauces uz valsts tiesībām.

40. Lai gan ES tiesībās šim jēdzienam ir autonoma nozīme, tomēr Direktīvā lietotajam jēdzienam “sociālā palīdzība” nav obligāti jābūt interpretētam tāpat, kā tas tiek darīts citu ES tiesību aktu kontekstā.

41. Gramatiski jēdzienam “sociālā palīdzība” ir tehniska nozīme un tam nav acīmredzami parastas nozīmes. Turklāt salīdzinājums dažādās oficiālajās valodās atklāj, ka šis termins netiek lietots vienveidīgi²⁰. Tas norāda, ka Direktīvā lietotais jēdziens “sociālā palīdzība” nebija paredzēts ar precīzu nozīmi. Ņemot vērā Direktīvas mērķus un uzdevumus, šķiet, ka tā vairāk ir koncentrēta uz Savienības pilsoņu pabalstiem, par kuriem viņi nav veikuši iemaksas, bet kuri tiek finansēti no valsts budžeta līdzekļiem.

42. Komisija norāda, ka Direktīvā lietotā “sociālās palīdzības” jēdziena nozīme ir jāizvērtē, ņemot vērā likumdevēja priekšlikumu, kā rezultātā tā tika pieņemta²¹. Komisija apgalvo, ka, atsaucoties uz sociālās palīdzības nepārnesamības principu – Regulas pamatprincipu – *Travaux préparatoires* norādīts, ka Direktīvas interpretācijai ir jāatspoguļo Regula. Tomēr, neraugoties uz Paskaidrojuma raksta neskaidrību (“[...] noteikti nav [...]”), tas, ka pārējās iestādes likumdošanas procesā neiebilda pret šo konkrēto punktu, pats par sevi nepadara par spēkā esošiem vai spēkā neesošiem pašas Komisijas dokumentā esošos apsvērumus. Turklāt augstāk norādītā saikne Direktīvas 8. panta 4. punktā starp “sociālo palīdzību” un “sociālo nodrošinājumu” vājina šo argumentu.

17 — Skat. Direktīvas preambulas trešo apsvērumu, kā arī 2010. gada 23. februāra spriedumu lietā C-480/08 *Teixeira* (Krājums, I-1107. lpp., 60. punkts) un 2010. gada 23. februāra spriedumu lietā C-310/08 *Ibrahim* un *Secretary of State for the Home Department* (Krājums, I-1065. lpp., 49. punkts).

18 — Skat. Direktīvas preambulas desmito apsvērumu.

19 — 2010. gada 4. marta spriedums lietā C-578/08 *Chakroun* (Krājums, I-1839. lpp., 45. punkts), kur Tiesa šajā konkrētajā gadījumā lietoja vārdus “autonoms Eiropas Savienības tiesību jēdziens”.

20 — Dažas versijas bija tādas paša kā angļu valodas versija. Franču valodas versijā “sociālā palīdzība” ir atveidota kā “assistance sociale”; itāļu valodas versijā – kā “assistenza sociale”; spāņu valodas versijā – “asistencia social” un rumāņu valodas versijā – “asistență socială”. Savukārt Direktīvas portugāļu valodas versijā lietots jēdziens “segurança social”, neraugoties uz to, ka tās pašas direktīvas 8. panta 4. punktā lietots jēdziens “assistência social”. Tāpat 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā lietotais somu valodas jēdziens “sosiaalihuoltojärjestelmälle” neatbilst 8. panta 4. punktā lietotajam jēdzienam “sosiaalivastusta” un vācu valodas versijā Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā lietots jēdziens “Sozialhilfeleistungen”, bet 8. panta 4. punktā – vārds “Sozialhilfe”. Tomēr 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta vācu valodas versija atšķiras no citām versijām, jo tajā noteikts, ka Savienības pilsoņiem un viņu ģimenēm jābūt ar pietiekamiem līdzekļiem, “lai tiem savas uzturēšanās laikā nebūtu jālūdz uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības iestādē palīdzība”. Es šo jautājumu analizēšanu tālāk 74. punktā.

21 — Komisijas 2001. gada 23. maija priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (COM(2001) 257, galīgā redakcija, 10. un 11. punkts (OV C 270 E, 150. lpp.)). Par 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu tajā ir noteikts, “lai gan [uzturēšanās tiesību] īstenošana jāveicina, tomēr tas, ka šobrīd sociālās palīdzības sniegšanai nepiemēro Kopienas tiesību aktus un tā noteikti nav pārnesama, tad tas nozīmē, ka pilnīgi vienāda attieksme pret sociālajiem pabalstiem nav iespējama bez riska, ka noteiktu kategoriju personas, kurām ir uzturēšanās tiesības, īpaši tās, kuras neveic saimniecisko darbību, kļūst par nepamatotu [slogu] uzņēmējas dalībvalsts budžetam.” (mans izcēlums).

43. Katrā ziņā, ja nepārnesamība būtu galvenais “sociālās palīdzības” jēdziena atbilstoši Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktam kritērijs, kas, kā šķiet, izriet no *Travaux préparatoires*, tad kompensējošā piemaksa – pretēji Komisijas viedoklim – nozīmētu sociālo palīdzību. Patiešām, speciālie, no iemaksām neatkarīgie naudas pabalsti atbilstoši Regulas 70. panta 4. punktam nav pārnesami.

44. No iepriekšminētā es secinu, ka: (i) saskaņā ar Direktīvas mērķi Direktīvā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziens ir domāts, lai Savienības pilsoņu pārvietošanās brīvībai noteiktu robežas, aizsargājot dalībvalstu finanšu resursus (skat. iepriekš 38. punktu); (ii) jēdziens nav noteikti savstarpēji saistīts ar citiem ES tiesību aktiem (skat. iepriekš 39. un 40. punktu); un (iii) jēdziens, šķiet, ir tiši neprecīzs (skat. iepriekš 37. un 47. punktu). Nākamajos punktos es novērtēšu, vai šo interpretāciju apstiprina vai atspēko citi atvasinātie tiesību akti, uz kuriem atsaukusies iesniedzējtiesa un lietas dalībnieki, kuri iesnieguši apsvērumus.

3) Salīdzinājums ar Regulā izmantoto jēdzienu “sociālā palīdzība”

45. Kā minēts iepriekš, Komisija un iesniedzējtiesa izvirza iespēju interpretēt Direktīvu tāpat kā Regulu. Tiek norādīts, ka tā rezultātā kompensējošā piemaksa tiktu izslēgta no “sociālās palīdzības” jēdziena, jo ir ticis nolemts, ka tas ietilpst Regulas piemērošanas jomā.

46. Regulā koordinētas dalībvalstīs esošās sociālā nodrošinājuma sistēmas. Šīs koordinācijas ietvaros I sadaļā noteiktas vispārīgi piemērojamās normas, tai skaitā 3. panta 1. punktā ietverts saraksts ar sociālā nodrošinājuma jomām, uz kurām attiecas Regula. II sadaļā ir normas, lai noteiktu piemērojamās valsts tiesību aktus. Tāpēc Regulas normas rada kolīziju normu sistēmu²². III sadaļā ir laivas tiesību norma, ar kurām detalizētāk koordinēti dažāda veida pabalsti, kuriem piemērojama Regula, un ietverta 9. nodaļa par īpašajiem, no iemaksām neatkarīgajiem naudas pabalstiem. IV, V un VI sadaļā ir dažādas citas normas (tādas kā par sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm). Regulai pievienoti vairāki pielikumi (I līdz XI), cita starpā precizējot katrā dalībvalstī piemērojamās tiesību aktus par pabalstu veidiem, kas sakārtoti pa nosaukumiem un kam piemērojama Regula.

47. Tagad, lai saprastu Regulas struktūru un kontekstu, tālāk jāparaugās uz atšķirībām starp sociālo nodrošinājumu, sociālo palīdzību un speciālajiem, no iemaksām neatkarīgajiem naudas pabalstiem.

48. Regulas 3. panta 5. punkta a) apakšpunktā ir nošķirta sociālā palīdzība no sociālā nodrošinājuma. Tomēr saskaņā ar judikatūru noteikta veida pabalstiem var būt divējādas funkcijas – tie var būt gan kā sociālā palīdzība, gan kā sociālais nodrošinājums (“jaukti” pabalsti)²³. Šobrīd šo veidu pabalsti regulēti Regulas 70. pantā. 70. panta 1. punktā noteiktas to galvenās pazīmes.

49. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Regulas nozīmē pabalstu var uzskatīt par *sociālā nodrošinājuma pabalstu*, ja tas saņēmējam tiek piešķirts, individuāli un diskrecionāri neizvērtējot personiskās vajadzības, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un ja tas attiecas uz kādu no neapdrošinātiem riskiem, kas īpaši norādīti Regulas 3. panta 1. punktā²⁴. *Īpaši, no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti* ir noteikti atkarībā no to mērķa. Tiem jāaizstāj vai jāpapildina sociālā nodrošinājuma pabalsts, tomēr jāatšķiras no tā, un tiem ir jābūt sociālās palīdzības raksturam, kuru pamato sociāli un ekonomiski iemesli, kas noteikti saskaņā ar objektīviem tiesiskiem kritērijiem²⁵. Tāpēc “sociālā nodrošinājuma pabalsts” un “īpašs, no iemaksām neatkarīgs naudas pabalsts” ir savstarpēji izslēdzoši²⁶.

22 — Par Regulu Nr. 1408/71 skat. spriedumu lietā *van Delft* u.c. (minēts iepriekš, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 — Skat., piemēram, 1992. gada 16. jūlija spriedumu lietā *C-78/91 Hughes (Recueil, I-4839. lpp., 19. punkts)*.

24 — Šajā ziņā skat. 2007. gada 18. decembra spriedumu apvienotajās lietās *C-396/05, C-419/05 un C-450/05 Habelt* u.c. (Krājums, I-11895. lpp., 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

25 — Šajā ziņā skat. 2007. gada 18. oktobra spriedumu lietā *C-299/05 Komisija/Parlaments un Padome* (Krājums, I-8695. lpp., 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 — 2006. gada 21. februāra spriedums lietā *C-286/03 Hosse* (Krājums, I-1771. lpp., 36. punkts).

50. Tomēr *sociālā palīdzība* Regulā nav definēta. Tāpēc tā uzskatāma par definētu negatīvā nozīmē, ietverot tos pabalstus, kas neietilpst “sociālā nodrošinājuma pabalsta” pozitīvajā aprakstā, kas minēts iepriekš 49. punktā²⁷. Tomēr nozīmīga “sociālās palīdzības” pazīme ir nepieciešamība. Tiesa ir nospriedusi, ka pabalsta piešķiršana, individuāli novērtējot pieteicēja individuālās vajadzības, ir *sociālās palīdzības iezīme*²⁸. Tas arī nozīmē, ka Regulas 3. panta 5. punkts, kurā cita starpā izslēgta sociālā palīdzība, ir interpretējams šauri²⁹.

51. Regulas vispārīgais mērķis ir saderīgi ar EKL 42. pantu (tagad – LESD 48. pants) nodrošināt algotiem un pašnodarbinātiem migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem pārvietošanās brīvību, ieviešot attiecīgas normas sociālā nodrošinājuma sistēmā. Cita starpā Regula ir paredzēta, lai nodrošinātu, ka iemaksas vienas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmā varētu tikt eksportētas uz citu dalībvalsti, tādējādi veicinot pārvietošanās brīvību un sekmējot dzīves līmeņa paaugstināšanu un nodarbinātības nosacījumu uzlabošanu³⁰. Šis regulējums ar EKL 308. pantu (tagad – LESD 352. pants) vispārīgāk ir plašināts attiecībā uz nestrādājošajiem.

52. Tomēr no preambulas ceturttā apsvēruma izriet, ka Regulas mērķis nav harmonizēt, bet tikai koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas. Patiešām, Tiesa ir nospriedusi, ka sociālā palīdzība un citi līdzīgi pabalsti, kas neietilpst Regulas tvērumā, paliek dalībvalstu kompetencē³¹.

53. Šajā ziņā šķiet, ka Regulas 3. panta 5. punkta a) apakšpunkta īpašais mērķis ir nodrošināt, lai sociālā palīdzība kā tāda paliktu nekoordinēta un dalībvalstu kompetencē. Tā paša iemesla dēļ Regulas normu, kurās noteikti speciālie, no iemaksām neatkarīgie naudas pabalsti, mērķis ir nodrošināt, ka šādi pabalsti – kas ir jaukta veida un kas citādi būtu pārnesami – turpina būt pakļauti uzturēšanās principam dalībvalstī, kurai ir jāsedz šis uzturēšanās izmaksas³².

54. Šajā brīdī ir piemēroti salīdzināt “sociālās palīdzības” jēdziena piemērošanu Regulā un Direktīvā.

55. Papildus tam, ka neviens līdzeklis nekādi neattiecas uz otru, dažādu valodu versijās lietotā terminoloģija par abiem līdzekļiem nav vienāda. Turklāt, kā iepriekš tika minēts, Direktīva rada zināmu “sociālās palīdzības” un “sociālā nodrošinājuma” pārklāšanos. Turpretim Regulā kārtīgi nodalīti šie jēdzieni. Turklāt Regulā lietotā “sociālās palīdzības” jēdziena šaurā interpretācija (skat. iepriekš 50. punktu) nevar saprātīgi tikt izmantota Direktīvas mērķiem, kas nedarbojas saskaņā ar to pašu dalījumu.

56. Visbeidzot, “sociālās palīdzības” jēdziens, kāds tas lietots abos tiesību aktos, nevar būt tas pats, jo tiem ir dažādi mērķi³³. Regulas 3. panta 5. punkta a) apakšpunkta un 70. panta 4. punkta mērķis ir nepieļaut tās regulēto pabalstu pārņemšanu. Turpretim Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta mērķis ir nodrošināt, lai uzturēšanās tiesību izmantotāji nekļūtu par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmai. Direktīvā šis jautājums ir harmonizēts, un tāpēc dalībvalstis nav kompetentas regulēt šo jautājumu pretēji Regulā lietotā “sociālās palīdzības” jēdziena saturam.

27 — Šajā ziņā skat. 2002. gada 7. novembra spriedumu lietā C-333/00 *Maaheimo* (*Recueil*, I-10087. lpp., 21.–23. punkts).

28 — Spriedums lietā *Hughes* (minēts iepriekš, 17. punkts, mans izcēlums). Cita starpā skat. arī 1974. gada 9. oktobra spriedumu lietā 24/74 *Biason* (*Recueil*, 999. lpp., 10. punkts).

29 — Šajā ziņā skat. spriedumu apvienotajās lietās *Habelt* u.c. (minēts iepriekš, 65. un 108. punkts).

30 — Skat. Regulas preambulas pirmo apsvērumu.

31 — Šajā jautājumā cita starpā skat. 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-192/05 *Tas-Hagen* un *Tas* (Krājums, I-10451. lpp., 21. punkts), 2008. gada 22. maija spriedumu lietā C-499/06 *Nerkowska* (Krājums, I-3993. lpp., 23. punkts) un spriedumu lietā *Zablocka-Weyhermüller* (minēts iepriekš, 27. punkts). Turklāt ES tiesības neatņem dalībvalstīm pilnvaras organizēt to sociālā nodrošinājuma sistēmas: skat. spriedumu lietā *van Delft* u.c. (minēts iepriekš, 84. punkts).

32 — Skat. Regulas Nr. 1247/1992 preambulas astoto apsvērumu.

33 — Abiem tiesību aktiem nav vienāds juridiskais pamats. Direktīva tika pieņemta saskaņā ar EKL 12., 18., 40., 44. un 52. pantu (tagad – LESD 18., 21., 46., 50. un 59. pants) par attiecīgi diskriminācijas aizlieguma pamatprincipu, Savienības pilsonību, darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, tiesībām veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību. Turpretim Regula tika pieņemta saskaņā ar EKL 42. un 308. pantu (tagad – LESD 48. un 352. pants), kas attiecas uz sociālo nodrošinājumu darba ņēmēju pārvietošanās brīvības kontekstā un normām par ES politiku, kurām nav pietiekama juridiskā pamata LESD.

57. Pamatojoties uz iepriekš minēto, es neuzskatu, ka Regulā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziena saturs jebkādā veidā padarītu par spēkā neesošu iepriekš 44. punktā izteikto sākotnējo uzskatu par to, ka abi jēdzieni neattiecas uz tiem pašiem jautājumiem. Man atliek aplūkot divus tiesību aktus, kuri minēti, lai noskaidrotu “sociālās palīdzības” jēdzienu.

4) Ģimenes atkalapvienošanās direktīvā un Ilgtermiņa uzturēšanās direktīvā izmantoto jēdzienu “sociālā palīdzība” salīdzinājums

58. Nīderlandes, Austrijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes valdības atsaucas uz *Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas* 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu, kurš atbilstoši to viedoklim ir līdzīgs Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktam un kuru Tiesa interpretējusi lietā *Chakroun*.

59. Ģimenes atkalapvienošanās direktīvā trešo valstu valstspiederīgo tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu regulētas, pamatojoties uz ES tiesībām. Tās mērķis ir noteikt apstākļus, lai trešo valstu valstspiederīgie, kuri likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā, īstenotu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, un tajā ir noteiktas šo tiesību izmantošanas prasības³⁴. Šajā ziņā 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā ierobežotas trešo valstu valstspiederīgo, kuriem ir pastāvīgi un regulāri ienākumi, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu savas māsaimniecības, “nelūdzot no attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas palīdzību”, tiesības. VI nodaļā regulēta ģimenes locekļu iebraukšana un uzturēšanās.

60. Lietā *Chakroun* Tiesa nosprieda, ka Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziens ir jāinterpretē kā palīdzība, kura papildina stabilus, pastāvīgus un pietiekamus ienākumus, nevis kā palīdzība, kura ļautu apmierināt ārkārtas vai neparedzētas vajadzības³⁵.

61. Runājot par *Ilgtermiņa uzturēšanās direktīvu*, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa un Austrijas valdība, tajā ir regulēta ne tikai pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšana dalībvalstī, bet arī uzturēšanās citās dalībvalstīs, pamatojoties uz šo statusu un ekonomiskajām prasībām, kas šajā ziņā ir jāievēro. Šīs direktīvas 11. panta 4. punktā ir noteikts, ka sociālās palīdzības un sociālās aizsardzības jomā dalībvalstis vienlīdzīgu attieksmi var ierobežot ar “pamata pabalstiem”. Šajā jautājumā Austrijas valdība un iesniedzējtiesa norāda uz 13. apsvērumu³⁶, bet pēdējā – arī uz Tiesas spriedumu lietā *Kamberaj*³⁷.

62. Lietā *Kamberaj* Tiesa 90. punktā nosprieda, ka Ilgtermiņa uzturēšanās direktīvas mērķis ir veicināt tādu trešo valstu pilsoņu, kas likumīgi un pastāvīgi ir dzīvojuši dalībvalstīs, integrāciju. Pēc tam 92. punktā tā noteica, ka mājokļa pabalsts ir pamata sociālās palīdzības pabalsts šīs direktīvas 11. panta 4. punkta nozīmē, ar nosacījumu, ka attiecīgā pabalsts mērķis ir nodrošināt pienācīgu dzīvi tiem, kam nav pietiekamu iztikas līdzekļu saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 34. pantu. Turklāt lietas *Kamberaj* 85. punktā Tiesa nosprieda, ka 13. apsvērumā ietvertu pamata pabalstu saraksts nav pilnīgs.

63. Tādējādi iepriekš 44. punktā izteikto viedokli par Direktīvā lietotās “sociālās palīdzības” jēdzienu, šķiet, apstiprina Ģimenes atkalapvienošanās direktīva un Ilgtermiņa uzturēšanās direktīva.

64. Visās trīs direktīvās norādīts uz neprecīzu un plašu “sociālās palīdzības” jēdzienu. Piemēram, lai noteiktu, vai trešās valsts valstspiederīgajam ir stabili un pastāvīgi ienākumi, lai kvalificētos ģimenes atkalapvienošanai saskaņā ar Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu, dalībvalstis “var ņemt vērā valsts minimālo algu un pensiju līmeni”. Tas atbilst gadījumam ar trešo

34 — Skat. Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas 1. pantu un IV nodaļu.

35 — Sprieduma 49. punkts; skat. arī 2012. gada 6. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-356/11 un C-357/11 O. un S. (73. punkts).

36 — Šajā apsvērumā ir noteikts, ka “[a]ttiecībā uz sociālo palīdzību iespēja samazināt pabalstus pastāvīgajiem iedzīvotājiem līdz pamata pabalstiem jāsaprot tā, ka šis jēdziens ietver vismaz [minimālo] ienākumu pabalstu, palīdzību slimības vai grūtniecības gadījumā, palīdzību vecākiem un ilgtermiņa aprūpi. Šādu pabalstu piešķiršanas nosacījumus nosaka valsts tiesību akti.”

37 — 2012. gada 24. aprīļa spriedums lietā C-571/10 *Kamberaj*.

valstu valstspiederīgajiem ar ilgtermiņa statusu, kuri atbilstoši ilgtermiņa uzturēšanās direktīvas 15. panta 2. punkta a) apakšpunktam vēlas uzturēties citā dalībvalstī. Šīs normas ir salīdzināmas ar Direktīvas 8. panta 4. punktu. Turklāt ilgtermiņa uzturēšanās direktīvas 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā nav nodalīts sociālais nodrošinājums, sociālā palīdzība un sociālā aizsardzība.

65. Lai gan Direktīva un abas pārējās direktīvas attiecas uz dažādu kategoriju personām un tām nav pilnīgi vienādi mērķi un tvērums³⁸, tām visām ir kopīgs mērķis regulēt uzturēšanās tiesības. Turklāt normas par sociālo palīdzību visās trīs direktīvās, šķiet, sakņojas kopējā vēlmē aizsargāt valsts budžeta līdzekļus. Attiecīgi “sociālā palīdzība” var tikt saprasta kā tāda, kas apzīmē vienu jēdzienu visās trīs direktīvās. Šķiet, tas, ņemot vērā norādi lietā *Chakroun* par “sociālās palīdzības” jēdzienu uz 29. punktu spriedumā lietā *Eind*³⁹, kas cita starpā attiecas uz Direktīvas 90/364/EEK⁴⁰ interpretāciju, atbilst Tiesas viedoklim.

66. Tiesas secinājums, ka jēdziens “attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēma”, kas lietots Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā, attiecas uz sociālo palīdzību, ko piešķirušas valsts iestādes valsts, reģionālā vai vietējā līmenī⁴¹, ir būtisks arī attiecībā uz Direktīvu. Tas ir saderīgs ar ideju, ka pabalstam jābūt sociālās palīdzības sistēmas sastāvdaļai.

67. Šo iemeslu dēļ es uzskatu, ka Direktīvā lietotais “sociālās palīdzības” jēdziens ir līdzīgs tam, kāds lietots pārējās divās direktīvās. Tādēļ tas būtu attiecīgi interpretējams.

5) Starpsecinājums

68. Pamatojoties uz iepriekšminēto, uzskatu, ka Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktam ir piemērojama lietā *Chakroun* sniegtā “sociālās palīdzības” definīcija. Tas nozīmē, ka šīs normas izpratnē “sociālā palīdzība” attiecas uz palīdzību, ko piešķirušas valsts iestādes valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, kas papildina stabilus, pastāvīgus un pietiekamus ienākumus, nevis palīdzību, kura ļautu apmierināt ārkārtas vai neparedzētas vajadzības.

69. Lai gan jautājums par Regulas piemērojamību pabalstam nav izšķirošais attiecībā uz Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto “sociālās palīdzības” jēdzienu, tas nenozīmē, ka Regulai vispār nav nekādas nozīmes; tāpat tas nepadara lietā *Skalka* izteiktos secinājumus par novecojušiem. Ciktāl pabalsts saskaņā ar Regulu nozīmē sociālo palīdzību – ar domu, ka tiesības balstās uz saņēmēja vajadzībām, nevis iemaksām, – tas atbildīs arī Direktīvai.

70. Turklāt lietā *Skalka* Tiesa atzīmēja, ka kompensējošā piemaksa nodrošina minimālos iztikas līdzekļus personām, kuru kopējie ienākumi ir zemāki par valsts tiesību aktos noteikto minimumu, un ka tā ir cieši saistīta ar Austrijas sociālekonomisko situāciju, ņemot vērā dzīves līmeni šajā valstī. Šīs piemaksas izmaksas apmaksā federālais budžets, nevis saņēmēji iemaksu veidā. Tāpēc šāds pabalsts ir “būtībā sociālā palīdzība, ar kuru tā saņēmējam nepietiekamas pensijas gadījumā ir paredzēts nodrošināt iztikas minimumu”⁴².

71. Attiecīgi, tā kā tas papildina stabilus, pastāvīgus un pietiekamus ienākumus, nevis sniedz palīdzību, kura ļautu apmierināt ārkārtas vai neparedzētas vajadzības, tad papildu piemaksa atbilstoši Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktam ir uzskatāma par “sociālo palīdzību”.

38 — Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas juridiskais pamats ir īpaša norma EK līguma agrākajā IV sadaļā, proti, EKL 63. panta 3. punkta a) apakšpunkts (tagad aizstāts ar LESD 79. pantu) ar nosaukumu “Vīzu, patvēruma, imigrācijas un citas politikas, kas saistītas ar personu pārvietošanās brīvību” (tagad, pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, ietverts LESD V sadaļas II nodaļā, pārdēvēts “Robežkontroles, patvēruma un imigrācijas politika”). Ilgtermiņa uzturēšanās direktīvas juridiskais pamats ir EKL 63. panta 3. un 4. punkts.

39 — 2007. gada 11. decembra spriedums lietā C-291/05 *Eind* (Krājums, I-10719. lpp.).

40 — Padomes 1990. gada 28. jūnija Direktīva 90/364/EEK par uzturēšanās tiesībām (OV L 180, 26. lpp.).

41 — Spriedums lietā *Chakroun* (minēts iepriekš, 45. punkts).

42 — Sprieduma 24., 26. un 29. punkts.

C – Apsvērumi par jautājumiem, kas nav saistīti ar prejudiciālo jautājumu

72. Gadījumā, ja Tiesa nolemtu sniegt iesniedzējtiesai papildu elementus, kas varētu būt noderīgi tajā izskatāmās lietas izspriešanā, judikatūrā ir noteikts, ka, piemērojot LESD 267. pantu, Tiesa no lūgumā sniegt prejudiciālo nolēmumu uzdotajiem jautājumiem un izklāstītajiem faktiem var izsecināt visus elementus, kas attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju⁴³. Turklāt, lai gan atbilstoši LESD 267. pantam Tiesas pienākums nav lemt par valsts tiesību normu saderību ar ES tiesību normām, tomēr tā var sniegt norādījumus ES tiesību interpretācijā, lai ļautu valsts tiesai izlemt jautājumu par šādu atbilstību, taisot spriedumu tajā izskatāmajā lietā⁴⁴.

73. Tādējādi par diviem jautājumiem ir vajadzīgi plašāki apsvērumi: (i) vai tādas valsts tiesību normas, kas piemērojamas pamatlīmenī, ir saderīgas ar Direktīvu un (ii) vai kompensējošā piemaksa ir pārmērīgs slogs Austrijas sociālā nodrošinājuma sistēmai.

1) Valsts tiesību aktu, atbilstoši kuriem likumīga uzturēšanās ir priekšnosacījums tiesībām uz sociālo palīdzību, saderība ar Direktīvu

74. Vispirms atzīmēšu, ka Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta vācu valodas versijā ir lietoti vārdi “so dass sie [...] keine Sozialhilfeleistungen des Aufnahmemitgliedstaats in Anspruch nehmen müssen”. Tas varētu tikt tulkots tā, “ka viņi neizmantos uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības pabalstus”, un attiecīgi šī norma vācu valodā ir izteikta striktāk nekā vairāku citu valodu versijās. Tas varētu nozīmēt, ka vispār nevar vērsties uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmā.

75. Šāda interpretācija būtu pretrunā pārējām Direktīvas normām. Faktiski Direktīvas 8. panta 4. punktā ir noteikts pienākums individuāli novērtēt Savienības pilsoņa personisko situāciju. 14. panta 2. punktā noteikts, ka vienīgi pamatotu šaubu par to, ka Savienības pilsonis atbilstoši 7. pantam joprojām atbilst pietiekamu līdzekļu prasībām, gadījumā uzņēmēja dalībvalsts var izlases veidā pārbaudīt, vai tiek ievēroti uzturēšanās nosacījumi. Tāpat 14. panta 3. punktā skaidri aizliegti izraidīšanas līdzekļi kā sekas tam, ka persona vērsusies uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmā. Lietā Komisija/Belģija⁴⁵, kas cita starpā bija par Direktīvu 90/364, Tiesa neatbalstīja praksi automātiski izraidīt Savienības pilsoni, ja tas noteiktā termiņā nav spējis iesniegt pierādījumus par pietiekamiem iztikas līdzekļiem.

76. Šādu interpretāciju arī nav saskaņā ar Direktīvas preambulu. Faktiski 10. apsvērumā nav ietverta atsauce tikai uz slogu, bet uz *nesamērīgu* slogu. Citiem vārdiem, uzturēšanās tiesību zaudēšanu pamato nevis jebkurš slogs, bet tikai tāds, kas pietiekami kavē pienācīgu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas darbību. Dalībvalstīm patiešām jāpieļauj zināma finansiāla solidaritāte starp uzņemošās dalībvalsts un citu dalībvalstu pilsoņiem⁴⁶. 16. apsvērumā ir piedāvāti piemērojami kritēriji, lai noteiktu, vai Savienības pilsonis nav pārmērīgs slogs dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai. Kritērijos ir ietverts: grūtību pagaidu raksturs; uzturēšanās ilgums; personiskie apstākļi un piešķirtā pabalsta lielums.

43 — 2007. gada 8. novembra spriedums lietā C-251/06 *ING. AUER* (Krājums, I-9689. lpp., 38. punkts), 2009. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-420/07 *Apostolides* (Krājums, I-3571. lpp., 63. punkts) un 2011. gada 5. maija spriedums lietā C-434/09 *McCarthy* (Krājums, I-3375. lpp., 24. punkts).

44 — 2010. gada 26. janvāra spriedums lietā C-118/08 *Transportes Urbanos y Servicios Generales* (Krājums, I-635. lpp., 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 — 2006. gada 23. marta spriedums lietā C-408/03 Komisija/Belģija (Krājums, I-2647. lpp.).

46 — 2001. gada 20. septembra spriedums lietā C-184/99 *Grzelczyk* (*Recueil*, I-6193. lpp., 44. punkts) un 2005. gada 15. marta spriedums lietā C-209/03 *Bidar* (Krājums, I-2119. lpp., 56. punkts).

77. Šo piezīmju ziņā Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta vācu valodas versija šķiet pārsteidzoša. Iepriekšminētajām Direktīvas normām tiktu pilnībā atņemts to mērķis, ja uzturēšanās tiesības dalībvalstī būtu atkarīgas no personas, kurai nav pieejas sociālajai palīdzībai, lūguma. Tāpēc, lai noskaidrotu šīs normas nozīmi, vācu valodas versija ir interpretējama, ņemot vērā Direktīvas mērķi un vispārējo struktūru. Normas formulējums nevar būt šīs normas vienīgais interpretācijas pamats, un tai nevar tikt piešķirta prioritāra nozīme salīdzinājumā ar citām valodu versijām⁴⁷.

78. Te svarīgi atzīmēt, ka NAG 51. panta 1. punktā atspoguļota Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta vācu valodas versija. Tāpēc šķiet, ka Savienības pilsoņu tiesības uzturēties Austrijā ir atkarīgas no tā, ka persona nesāņem kompensējošo piemaksu. Turklāt atbilstoši ASVG 292. panta 1. punktam kompensējošā piemaksa pienākas tikai personām, kuras likumīgi uzturas Austrijā. Tāpēc šķiet, ka šo normu mērķis ir nepieļaut, ka Savienības pilsoņi, kuri vēlas uzturēties Austrijā ilgāk par trim mēnešiem (un, prezumējams, līdz brīdim, kamēr viņi atbilstoši Direktīvas 16. pantam iegūst pastāvīgās uzturēšanās statusu), sāņem atbalstu no šīs dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas, kā arī tādu pabalstu kā kompensējošā piemaksa.

79. Ja šāda valsts tiesību akta interpretācija būtu pareiza – kas ir jāizlemj *Oberster Gerichtshof*⁴⁸ – es piekristu Komisijai, ka tas nostāda Savienības pilsoņus neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar Austrijas pilsoņiem, kuriem, kā atzīst Austrijas valdība, ir neatņemamas tiesības uzturēties Austrijā⁴⁹ un tāpēc tiem ir vieglāk izpildīt šo nosacījumu. Lai gan attiecīgās normas nav tieši diskriminējošas, pamatojoties uz pilsonību, tomēr tās man šķiet netieši diskriminējošas⁵⁰.

80. Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka dalībvalstis pirms sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas var prasīt likumīgu uzturēšanos, ar nosacījumu, ka šāda prasība atbilst ES tiesībām⁵¹. Valsts likumdevēja vēlme nodrošināt patiesu saikni starp pieteicēju, pabalstu un kompetento dalībvalsti patiešām ir legītīma⁵². Turklāt Regulas 70. panta 4. punktā skaidri ir noteikts, ka speciāli, no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti tiek sniegti saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem.

81. Saskaņā ar Direktīvu dalībvalstij būtu pamatoti aizsargāt sociālās palīdzības sistēmu attiecībā pret neaktīviem Savienības pilsoņiem, kuri vēl nav ieguvuši pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Tomēr pretēji Vācijas valdības viedoklim no augstākminētā 75. un 76. punkta izriet, ka normas, kas padara uzturēšanās tiesības atkarīgas no tā, ka persona nevēršas uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmā, un kurās nav paredzēts Savienības pilsoņa ekonomiskās spējas individuāls novērtējums, nav saderīgas ar Direktīvas 8. panta 4. punktu un 14. panta 3. punktu. Lūgums kā tāds sniegt sociālo palīdzību nevar *pats par sevi* būt nesamērīgs slogs dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai un būt par iemeslu uzturēšanās tiesību zaudēšanai – kā, šķiet, to atzīst Austrijas valdība. Patiešām, lietā *Chakroun* Tiesa no “sociālās palīdzības” jēdziena izslēdza palīdzību, lai apmierinātu ārkārtas vai neparedzētas vajadzības. Līdz ar to Savienības pilsoni nevar sodīt par šādas palīdzības lūgšanu. Tomēr nobeigumā jāteic, ka iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai valsts tiesību akti var tikt interpretēti tādējādi, ka tie ir saderīgi ar ES tiesībām⁵³.

47 — Šajā ziņā skat. 1998. gada 12. novembra spriedumu lietā C-149/97 *Institute of the Motor Industry* (*Recueil*, I-7053. lpp., 16. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 — Šajā ziņā es norādu, ka iesniedzējtiesa apstiprina, ka kompensējošā pabalsta saņemšana ir domāta, lai negatīvi ietekmētu uzturēšanās tiesības.

49 — Šajā ziņā skat. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Ceturtais protokola 3. panta 2. punktu.

50 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Collins* (minēts iepriekš, 65. punkts), spriedumu lietā *Bidar* (minēts iepriekš, 53. punkts), 2005. gada 15. septembra spriedumu lietā C-258/04 *Ioannidis* (Krājums, I-8275. lpp., 28. punkts) un 2009. gada 1. oktobra spriedumu lietā C-103/08 *Gottwald* (Krājums, I-9117. lpp., 28. punkts).

51 — Skat. spriedumu lietā *Martinez Sala* (minēts iepriekš, 63. punkts), 2004. gada 7. septembra spriedumu lietā C-456/02 *Trojani* (Krājums, I-7573. lpp., 43. punkts), spriedumu lietā *Bidar* (minēts iepriekš, 37. punkts) un spriedumu lietā *Förster* (minēts iepriekš, 39. punkts).

52 — 2011. gada 21. jūlija spriedums lietā C-503/09 *Stewart* (Krājums, I-6497. lpp., 89. punkts).

53 — 1984. gada 10. aprīļa spriedums lietā 14/83 *von Colson* un *Kamann* (Krājums, 1891. lpp., 26. punkts).

2) Vai kompensējošās piemaksas maksājums ir pārmērīgs slogs Austrijas sociālās palīdzības sistēmai?

82. Uzskatot, ka Tiesa piekrīt manai Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā izmantotā “sociālās palīdzības” jēdziena interpretācijai un ka Austrijas tiesību akti var tikt interpretēti kā saderīgi ar ES tiesībām, paliek neatbildēts jautājums, vai P. Breja tiesību uz kompensējošo piemaksu atzīšana būtu pārmērīgs slogs Austrijas sociālās palīdzības sistēmai. Ņemot vērā Direktīvas 16. apsvēruma saturu, šādu tiesību atzīšana šķistu pārmērīgs slogs.

83. Atbilstoši faktiem P. Brejam nav nekādu ienākumu, izņemot divas pensijas EUR 1089,74 apmērā mēnesī (no kurām viena ir pirms nodokļu nomaksas). Ar to viņam ir jāuztur sevi un savu sievu, kurai vairs nav ienākumu, un ir jāmaksā ikmēneša īres maksa EUR 532,29 apmērā, kā rezultātā viņiem atliek, augstākais, EUR 557,45 mēnesī pārtikai, komunālajiem maksājumiem un citām pamata dzīvošanas prasībām. Tas ir zemāk par Austrijas tiesību aktos noteikto iztikas minimuma sliekšni, kura gadījumā paredzēts atlīdzinājums no kompensējošās piemaksas un kurš ir iemesls tam, kāpēc P. Brejs lūdza ikmēneša piemaksu EUR 326,82 apmērā.

84. Tā kā P. Brejs ir pensionārs, nav paredzams, ka viņa finansiālo grūtību situācija laika gaitā varētu mainīties vai ka pabalsts tiek lūgts, lai pārvarētu ārkārtas un neparedzētas vajadzības⁵⁴.

85. Lūgtais maksājums nešķiet pārmērīgi nesamērīgs. Tomēr kopējais palīdzības apmērs varētu pieaugt līdz ievērojamam apmēram atkarībā no Austrijas valsts iestāžu lēmuma atsaukt P. Breja uzturēšanās atļauju.

86. Nešķiet, ka P. Brejam, krievu izcelsmes Vācijas pilsonim, būtu kādas personīgas saites ar Austriju. Patiešām, atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajam, viņš uz šejieni pārcēlās, jo bija cietušais, tāpēc ka Vācijā, kā viņš apgalvo, viņš bija diskriminēts izcelsmes dēļ.

87. Visbeidzot, sākotnējais administratīvais lēmums, ar kuru noraidīts P. Breja pieteikums, tika izdots 2011. gada 2. martā, pirms viņš saņēma uzturēšanās atļauju 2011. gada 22. martā. Patiešām, iesniedzējtiesa norāda, ka pāris apmetās Austrijā 2011. gada martā. Tāpēc viņš pirms pieteikuma iesniegšanas nebija uzkrājis nekādu nozīmīgu uzturēšanās periodu Austrijā. Šajos apstākļos patiešām šķiet, ka P. Brejs vairs neatbilst Direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajam likumīgas uzturēšanās prasībām.

88. Izvēršot iepriekšminētos apsvērumus, no pirmā acu uzmetiena šķiet sarežģīti saprast, kā viena persona var kļūt pārmērīgs slogs dalībvalsts finansēm. Tomēr Direktīvas normas būtu bezjēdzīgas, ja tas nebūtu noteikts. Savukārt, ja lieta būtu tikai par vienreizēju EUR 326,82 lielu maksājumu, nevarētu saprātīgi runāt par “pārmērīgu slogu”. Pārmērīgums ir saistīts ar to, ka kompensējošās piemaksas maksājums ir notikums, kas iestājas nenoteiktā biežumā, bet P. Brejs nespēj pierādīt jebkādu iepriekšēju saikni ar Austrijas sabiedrību, kas pamatotu šos maksājumus. Ja viņš būtu pastiprinājis saikni ar Austrijas sabiedrību, piemēram, tur iepriekš strādājot, uzturoties un maksājot nodokļus, situācija būtu atšķirīga.

89. Mana nostāja šajā ziņā ir atstāt P. Breju bez kompensējošās piemaksas. Pārceļšanās dēļ uz Austriju viņa mājsaimniecība ir arī zaudējusi pensiju, kuru saņēma viņa sieva, kā arī citus uz uzturēšanos balstītus pabalstus, uz kuriem P. Brejam būtu bijušas tiesības Vācijā. Tomēr šīs neveiksmīgās sekas ir jāattiecina uz dalībvalstu noteikumu par sociālo palīdzību nesaskaņotību.

54 — Spriedums lietā *Grzelczyk* (minēts iepriekš, 45. punkts) un spriedums lietā *Chakroun* (minēts iepriekš, 52. punkts).

90. Katrā ziņā es neuzskatu, ka jautājums par P. Breja likumīgu uzturēšanos var tikt pilnībā atrisināts Tiesā esošajā tiesvedībā. No vienas puses, tas nozīmētu tiesību normu piemērošanu faktiem. No otras puses, to darīt nozīmētu neievērot procedūru par uzturēšanās tiesību atsaukšanu tālākminēto iemeslu dēļ.

91. Austrijas valdība norāda, ka tās sociālās iestādes atsevišķi lemj par Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesību likumību neatkarīgi no tā, ka P. Brejs imigrācijas iestādēs jau ir saņēmis uzturēšanās atļauju. Tā kā likumīga uzturēšanās ir nosacījums kompensējošās piemaksas izmaksai, tad valdība apgalvo, ka sociālajām iestādēm jāspēj novērtēt, vai pieteicējs likumīgi uzturas Austrijā.

92. Manuprāt, šim argumentam šajā lietā nav nozīmes.

93. Jāatzīst, ka Savienības pilsoņa uzturēšanās atļauja ir tikai deklaratīva⁵⁵. Tas nozīmē, ka uzturēšanās tiesības var zaudēt vai iegūt atkarībā no tā, vai konkrētajā brīdī ir ievēroti Direktīvas 7. panta nosacījumi, nevis no tā, vai Savienības pilsonim ir derīga uzturēšanās atļauja. Atbilstoši NAG 53. pantam Austrija ir izmantojusi iespēju, kas noteikta Direktīvas 8. panta 3. punkta otrajā ievilkumā, pieprasīt Savienības pilsoņiem, kuri piesakās uz uzturēšanās atļauju, pierādīt, ka viņi atbilst pietiekamu līdzekļu prasībai. Tādējādi tas, ka Austrijas valsts iestādes izdeva uzturēšanās atļauju, pierāda, ka tās uzskatīja, ka P. Brejs tajā laikā uzturējās likumīgi. Tas notika *pēc* sākotnējā lēmuma noraidīt lūgumu izmaksāt kompensējošo piemaksu. Turklāt Savienības pilsoņiem neapšaubāmi ir Direktīvas 15. pantā noteiktās procesuālās garantijas, kuras nevar apiet, izmantojot procesu, kas saistīts ne tikai ar personas tiesībām uz pabalstu, bet tai pat laikā ar uzturēšanās tiesībām.

94. Dalībvalsts var uzskatīt, ka Savienības pilsonis, kuram bija nodrošināta sociālā palīdzība, vairs neatbilst uzturēšanās tiesību prasībām, un var veikt pasākumus ES tiesībās noteiktajos ietvaros, lai atsauktu personas uzturēšanās atļauju. Patiešām, pietiekamu līdzekļu zaudēšana vienmēr ir klātesošs risks. Tāpēc Direktīvas 14. pantā uzņēmējai dalībvalstij ir dotas tiesības uzraudzīt, vai Savienības pilsoņi joprojām atbilst 7. panta nosacījumiem⁵⁶. Tomēr tādos gadījumos Tiesa ir nostiprinājusi pieeju, ka, ciktāl Savienības pilsoņi likumīgi uzturas citā dalībvalstī saskaņā ar ES tiesībām, viņi var paļauties uz ES tiesībām, ieskaitot vienlīdzīgas attieksmes principu, lai saņemtu sociālos pabalstus, neraugoties uz to, ka tas tālāk var kompromitēt viņu tiesības uz uzturēšanos⁵⁷.

95. Šajā ziņā ir jāatzīmē, ka vienlīdzīgas attieksmes princips Direktīvas 24. panta 1. punktā nav beznosacījuma. Atbilstoši 24. panta 2. punktam uzņēmēja dalībvalsts var ierobežot tiesības uz sociālās palīdzības pabalstu pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā, ja vien šis pabalsts nav paredzēts, lai veicinātu piekļuvi uzņēmējas dalībvalsts darba tirgum⁵⁸. Pabalsts, kas paredzēts saņēmēja pensijas papildināšanai, nešķiet tāds, lai veicinātu šādu piekļuvi. Tomēr, ciktāl man redzams, vienlīdzīgas attieksmes princips tieši neattiecas uz jautājumu par tiesībām uz kompensējošo piemaksu atbilstoši ASVG 292. panta 1. punktam. Šī norma tiesības tikai padara atkarīgas no pastāvīgas un likumīgas uzturēšanās, ko Austrijas iestādes, kā iepriekš minēts 93. punktā, bija atzinušas P. Brejam.

96. Rezumējot, līdz brīdim, iekams uzņēmēja dalībvalsts ar lēmumu izbeidz Savienības pilsoņa likumīgu uzturēšanos, kas atbilst noteiktajām procesuālajām garantijām, īpaši Direktīvas 15., 30. un 31. pantā minētajām – kas nav šīs lietas gadījums –, tāds pilsonis kā P. Brejs savas likumīgās uzturēšanas laikā var atsaukties uz ES tiesībām. Šāds lēmums ir jāpieņem neatkarīgi no jautājuma, vai Savienības pilsonis atbilst pietiekamu līdzekļu prasībām, t.i., izskatāmā jautājuma sociālo tiesību strīdā iesniedzējtiesā.

55 — Skat. cita starpā 2011. gada 21. jūlija spriedumu lietā C-325/09 *Dias* (Krājums, I-6387. lpp., 48. un 49. punkts un tajos minētā judikatūra).

56 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Grzelczyk* (minēts iepriekš, 42. punkts) un spriedumu lietā Komisija/Belģija (minēts iepriekš, 47. un 50. punkts).

57 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Grzelczyk* (minēts iepriekš, 36. punkts), spriedumu lietā *Trojani* (minēts iepriekš, 40. punkts), spriedumu lietā *Bidar* (minēts iepriekš, 46. punkts) un spriedumu lietā *Förster* (minēts iepriekš, 43. punkts).

58 — 2009. gada 4. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-22/08 un C-23/08 *Vatsouras* un *Koupatantze* (Krājums, I-4585. lpp., 45. punkts).

V – Secinājumi

97. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Oberster Gerichtshof* jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, ar grozījumiem, 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir interpretējams kā tāds, kas nozīmē, ka tāds pabalsts kā *Allgemeines Sozialversicherungsgesetz* 292. panta 1. punktā noteiktā kompensējošā piemaksa ir uzskatāms par “sociālo palīdzību” šī Direktīvas noteikuma izpratnē.